

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
t.a.v. staatssecretaris H. Bleker
Postbus 20401
2500 EA Den Haag

Betreft: maatschappelijke consultatie wetsvoorstel natuur

Amstelveen, 15 november 2011

Geachte heer Bleker,

Bij brief d.d. 6 oktober jl. nodigt u ons uit om schriftelijk commentaar te leveren op het ontwerp van het wetsvoorstel natuur en de daarbij horende memorie van toelichting. Wij maken graag van deze gelegenheid gebruik.
Wij zullen hierna eerst enkele algemene opmerkingen maken en vervolgens ingaan op het wetsvoorstel zelf.

In de toelichting wordt aangegeven dat het nieuwe stelsel eenvoudiger is en nauwkeurig aansluit bij de internationale verplichtingen. Daarnaast wordt gesteld dat het wetsvoorstel een goede balans bevordert tussen ecologie en economie.

Het wetsvoorstel is als vervanger bedoeld voor onder andere de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. In deze wetten zijn respectievelijk bescherming van natuur en bescherming van flora en fauna als uitgangspunt genomen. Beide wetten gaan uit het van 'nee, tenzij-principe'. Dat uitgangspunt is met het onderhavige wetsvoorstel volledig geschrapt. U stelt dat het wetsvoorstel een goede balans biedt tussen ecologie en economie, maar in feite biedt het wetsvoorstel alle ruimte aan economie ofwel menselijke bedrijvigheid en menselijke belangen en moet de ecologie daarvoor grotendeels wijken. Er is dus geen sprake van een balans.

In het wetsvoorstel zijn alleen de beschermingsverplichtingen die voortvloeien uit Europese regelgeving doorgevoerd, waarbij is gezocht naar de minimale variant. Dit is onacceptabel. De internationale bescherming die aan natuur en aan diersoorten wordt geboden, is nodig als **aanvulling** op nationale bescherming. Het kan dus niet in de plaats komen van het nationale beschermingsbeleid. In dit wetsvoorstel is de bescherming van nationale soorten grotendeels geschrapt. De bescherming van nationale soorten beperkt zich tot een verbod op het opzettelijk doden. Daarop is vervolgens weer een uitzondering gemaakt voor de uitoefening van de plezierjacht, waarbij de lijst met soorten waarop de jacht wordt geopend, sterk is uitgebreid. Dit wordt onder andere beargumenteerd met de opmerking dat het gaat om soorten waarvan de staat van instandhouding niet in gevaar is. Dat mag echter geen argument zijn om het doden van deze soorten met geen ander argument dan het plezier dat de jager daaraan beleeft, toe te staan.

Wij wijzen erop dat op grond van de Vogelrichtlijn **alle** vogelsoorten bescherming genieten. In de Vogelrichtlijn is bewust geen onderscheid gemaakt tussen algemeen

voorkomende soorten en de meer zeldzame soorten. Elke soort speelt een belangrijke rol in het ecosysteem en het mag niet zo zijn dat meer algemeen voorkomende soorten op grond daarvan geen of minder wettelijke bescherming krijgen. Niet voor niets wordt in zowel de Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn het 'nee, tenzij-principe' gehanteerd. Wij wijzen bovendien op het Verdrag van Bern, waarin is vastgelegd dat alle in het wild levende diersoorten een natuurlijk erfgoed vormen en dat het van belang is om dit natuurlijk erfgoed te beschermen. Bovendien is hierin vastgelegd dat het in stand houden van het natuurlijk leefmilieu essentieel is voor de bescherming en het behoud van alle in het wild levende diersoorten. In dit Verdrag is eveneens hierbij geen onderscheid gemaakt tussen de meer bedreigde soorten en de algemene soorten. Het is onbegrijpelijk dat in een beschaafd land als Nederland het algemene beschermingsprincipe niet wordt gehanteerd als het gaat om nationale soorten, waaronder zoogdieren, reptielen en amfibieën.

Het is de taak van de overheid om kwetsbare waarden zoals natuur en het belang van dieren te beschermen tegen het eigenbelang van de mens. Het uitgangspunt van deze wet zou dus 'bescherming van natuur en fauna' moeten zijn. Ten behoeve van de balans met economie moeten er uitsluitend uitzonderingen op dit algemene beschermingsprincipe mogelijk worden gemaakt via het zogenaamde 'nee, tenzij-principe'.

De bedoeling van dit wetsvoorstel was om de wetgeving eenvoudiger en duidelijker te maken. Daarin is het wetsvoorstel absoluut niet geslaagd. In het voorstel wordt verwezen naar allerlei richtlijnen en verordeningen. Bovendien geldt er voor verschillende diersoorten een ander beschermingsregime, hetgeen het geheel buitengewoon ingewikkeld en onoverzichtelijk maakt. Daarnaast is controle en handhaving van de bepalingen in deze wet moeilijk tot onmogelijk gemaakt, aangezien er vage termen worden gebruikt en de beoordeling of aan de gestelde voorwaarden is voldaan, gedeeltelijk bij belanghebbenden zelf is neergelegd.

Er wordt veel geklaagd over het feit dat de huidige Flora- en faunawet ingewikkeld is en moeilijk te hanteren. De Flora- en faunawet beschikt echter wel over een helder uitgangspunt, te weten het 'nee, tenzij-principe' dat op alle soorten van toepassing is. In de loop van de tijd is in deze wet een groot aantal uitzonderingen toegevoegd, waardoor deze wet ondoorzichtiger is geworden, maar dat neemt niet weg dat het uitgangspunt van deze wet niet is gewijzigd en houvast biedt voor de interpretatie. Het onderhavige wetsvoorstel beschikt niet over een duidelijk uitgangspunt en in de wet zelf zijn al verschillende uitzonderingen opgenomen en worden verschillende beschermingsregimes gehanteerd. Dat betekent dat deze wet nu al ingewikkeld en ondoorzichtig is. Dat zal in de loop van de tijd alleen nog maar erger worden. Dat wordt ook veroorzaakt door het feit dat de provincies belangrijke bevoegdheden krijgen, waarbij zij zelf de kaders grotendeels mogen vaststellen. Het gevolg daarvan zal zijn dat er grote verschillen kunnen gaan optreden per provincie, waardoor nog meer onduidelijkheid ontstaat. Wij vrezen overigens dat er volstrekt onvoldoende geld, deskundigheid en controle bij de provincies beschikbaar is om op dit punt een goed beleid te voeren. Dit staat nog los van het feit dat er voor een groot aantal soorten in feite een integrale beoordeling en afweging moet worden gemaakt vanwege hun provinciegrensoverschrijdende gedrag.

Met betrekking tot de handhaving merken wij op dat het belangrijk is dat de bepalingen in deze wet handhaafbaar zijn, maar ook dat overtredingen met een serieuze sanctie worden bestraft. Wij wijzen het voorstel om bepaalde overtredingen, zoals het opzettelijk verontrusten van beschermde inheemse dieren, het vervoer van ivoor en het dragen van een geweer in het veld zonder jachttakte, af te doen met een transactie, dan ook af.

Hierna volgt onze reactie op de tekst van het wetsvoorstel.

Artikel 1.1 (definities)

In de definities ontbreekt de definitie voor ‘verwilderde dieren’.

Het gaat om dieren die in ieder geval een eigenaar hebben gehad en het is in de praktijk niet te zien of het betreffende dier nog steeds door iemand als zijn eigendom wordt beschouwd of dat het daadwerkelijk gaat om een dier dat zijn eigenaar heeft verlaten of door zijn eigenaar is ‘weggedaan’ en in die zin als ‘verwilderd’ kan worden beschouwd.

De definitie voor exoten is zo algemeen, te weten ‘soorten die niet van nature in Nederland voorkomen en door menselijk handelen in de Nederlandse natuur terecht zijn gekomen’ dat hier ook soorten als konijn, fazant en damhert onder vallen. Bovendien is de vraag of het alleen gaat om bewust en direct menselijk handelen en of ook de komst van dieren die mogelijk is gemaakt door menselijk handelen hieronder valt. In dat geval komen nog veel meer soorten in aanmerking voor de titel ‘exoot’. Zonder een expliciete en uitsluitende lijst van de soorten die er onder vallen, is het begrip exoot in ieder geval niet te hanteren.

Het is vervolgens niet consistent dat konijn, fazant en damhert in deze wet als ‘jachtwild’ worden aangewezen en in feite alleen om die reden niet meer als exoot worden beschouwd.

In de definities ontbreekt een omschrijving van de ‘gunstige staat van instandhouding’ en tevens hoe en door wie deze gunstige staat moet worden vastgesteld.

Artikel 1.8 (zorgplicht)

In artikel 1.8, tweede lid wordt beschreven wat de zorgplicht uit het eerste lid inhoudt. Dit is echter zo algemeen en vaag gesteld dat dit volstrekt oncontroleerbaar en niet handhaafbaar is. Wat is ‘voldoende zorg’? Uit dit artikel blijkt dat een particulier of een bedrijf zelf mag beoordelen of zijn handelen of het nalaten ervan ‘nadelige gevolgen heeft voor in het wild levende dieren’. Als iemand achteraf zegt dat hij daar geen idee van had, dan kan hij daar nooit strafrechtelijk voor worden vervolgd. De ‘plicht’ die vervolgens wordt genoemd, kan dus onmogelijk worden afgedwongen. Bovendien kan iemand achteraf ook nog beweren dat hij in redelijkheid niet van zijn handelen had kunnen afzien. Wie bepaalt namelijk wat ‘redelijk’ is in deze? De persoon of het bedrijf dat de handeling heeft verricht? Het gaat om een dode letter.

Artikel 1.9 (programma Natura 2000)

In het eerste lid staat dat bij ministeriële regeling **kan** worden bepaald dat een programma wordt vastgesteld met als doel bescherming van instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden of verbetering van de instandhouding van diersoorten. Het hoeft dus niet. Wie bepaalt dan of een dergelijk

programma nodig is? Welke criteria worden hieraan verbonden? Het vaststellen van een dergelijk programma, indien noodzakelijk, kan op deze manier niet worden afgedwongen. Hier had moeten staan dat een dergelijk programma **moet** worden vastgesteld als de instandhoudingsdoelstellingen of de staat van instandhouding dat vergt.

Artikel 2.4 (activiteiten Natura 2000)

In het eerste lid staat dat GS aan diegene die een activiteit verricht of dat voornemen heeft, een verplichting **kan** opleggen om de nodige preventieve maatregelen te treffen of de activiteit aan te passen of te staken, als dat nodig is voor een Natura 2000-gebied. GS hoeven dat dus niet te doen, ondanks het feit dat het noodzakelijk is voor de bescherming van het betreffende Natura 2000-gebied. Hier had moeten staan dat GS een verplichting **moet** opleggen, zodra dit noodzakelijk is ter bescherming van een Natura 2000-gebied.

Artikel 3.3 (vogels)

In artikel 3.3, tweede lid wordt aan PS de bevoegdheid geboden om een vrijstelling te verlenen. Een vrijstelling is veel te algemeen. Een ieder kan hier gebruik van maken waardoor het volstrekt onmogelijk is om te handhaven. Het is dan aan iedere individuele gebruiker om zelf te beoordelen of hij aan de voorwaarden die aan de vrijstelling zijn verbonden, voldoet. Dat is in strijd met artikel 9 van de Vogelrichtlijn. Bij een vrijstelling kan niet worden voldaan aan de controleverplichting van artikel 9 van de Vogelrichtlijn.

Het voorgaande geldt ook voor **artikel 3.8, tweede lid**.

In artikel 3.3, zesde lid staat dat het verbod uit het eerste lid niet geldt voor handelingen die zijn verboden op grond van artikel 2.1, eerste lid onderdeel k van de WABO van toepassing is. Wij zien geen enkele reden om het verbod om vogels te vangen of te doden en hun eieren of nesten te vernielen op deze manier opzij te zetten.

Artikel 3.5 (soorten Habitatrichtlijn)

In artikel 3.5, eerste lid staat dat het verboden is in het wild levende dieren van soorten bedoeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn **in hun natuurlijk verspreidingsgebied** opzettelijk te doden of te vangen. De toevoeging ‘in hun natuurlijk verspreidingsgebied’ is ongewenst, aangezien dit tot veel onduidelijkheid kan leiden. Wie bepaalt wat het natuurlijke verspreidingsgebied van een soort is? Op deze manier wordt het een soort onmogelijk gemaakt om zijn natuurlijk verspreidingsgebied uit te breiden ofwel om zich in een nieuw leefgebied te vestigen. Deze toevoeging dient uit dit artikel te worden geschrapt.

Artikel 3.11 (zoogdieren)

Op grond van eerdere artikelen in Hoofdstuk 3 is het verboden om vogels en soorten opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn opzettelijk te vangen en te doden en om hun eieren, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen opzettelijk te vernielen.

Op grond van artikel 3.11, eerste lid is het uitsluitend verboden om zoogdieren, reptielen en amfibieën opzettelijk te doden. Daarop is een uitzondering gemaakt voor 'exoten', 'verwilderde dieren' en zwarte rat, bruine rat en huismuis.

Wij hebben allereerst bezwaar tegen het feit dat het doden van exoten, verwilderde dieren, zwarte rat, bruine rat en huismuis altijd en zonder enig voorbehoud is toegestaan. Deze soorten mogen dus door iedereen met alle mogelijke middelen worden gedood zonder dat daar een redelijk doel voor bestaat of enig voorschrift voor is vastgelegd. De enige restrictie wordt gevormd door artikel 3.29, waarin is bepaald dat een dier niet onnodig mag lijden als het wordt gedood.

Het is zeker niet voor iedereen duidelijk wat onder een exoot of een verwilderd dier moet worden verstaan. Op die manier bestaat het risico dat er soorten worden gedood, die mogelijk vanwege hun onbekendheid abusievelijk als 'exoot' of 'verwilderd' worden beschouwd. Om een dergelijk niet denkbeeldig risico uit te sluiten, is het essentieel dat het basisprincipe van deze wet is dat **geen enkel dier** mag worden gedood. Overigens merken wij op dat de term 'verwilderd' wijst op het feit dat het in feite gaat om een 'gehouden' dier dus een dier met een eigenaar! Het 'beschadigen' van een dier dat iemand toebehoort, is verboden en dus strafbaar.

Bovendien is het op basis van dit artikel toegestaan om dieren lukraak te doden, zonder redelijk doel in strijd met het algemene uitgangspunt dat dieren wezens zijn met gevoel. Dat dieren wezens zijn met gevoel is juist als uitgangspunt gehanteerd in de onlangs aangenomen Wet dieren. Het past dan niet om in het geval van in het wild levende dieren te negeren dat het eveneens gaat om wezens met gevoel.

Het is ook helemaal niet nodig om deze uitzondering te maken. Voor invasieve exoten die een gevaar vormen of schadelijk zijn, kan gebruik worden gemaakt van artikel 3.17. En GS kunnen gebruikmaken van artikel 3.16. Zodra een exoot eenmaal gevestigd is en is ingeburgerd, heeft het lukraak doden van exemplaren geen enkele zin. In dat geval dient, net zoals voor alle overige soorten waar deze wet betrekking op heeft, bij (dreigende) belangrijke schade of gevaar voor de openbare veiligheid gebruik te worden gemaakt van de mogelijkheid tot het verlenen van een ontheffing bijvoorbeeld via het derde lid van artikel 3.11. Alleen op die manier kan er planmatig en effectief worden opgetreden.

Nergens in Hoofdstuk 3 is een verbod opgenomen voor het doden van vissen en insecten. Afgezien van zoogdieren, reptielen en amfibieën hadden hier ook vissen en insecten moeten worden genoemd, voor zover niet genoemd in andere wetten.

Afgezien van het verbod op doden, zou in dit artikel ook opgenomen moeten worden dat het verboden is deze dieren opzettelijk te vangen en tevens dat het verboden is de leefgebieden, te weten voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en foerageergebieden van deze dieren opzettelijk te verstoren of te vernielen.

Zonder een verbod om deze dieren opzettelijk te mogen vangen, ontstaat de situatie dat er een wildgroei kan ontstaan van het bezit van en de handel in de genoemde soorten. Het is immers niet verboden ze te vangen en vervolgens mee naar huis te nemen. Dit hangt samen met het feit dat in deze wet geen verbod is opgenomen om de hier

bedoelde soorten te houden en/of te verhandelen (zie onze opmerkingen bij artikel 3.36 en 3.37).

Een verbod op het vernielen van onder andere rust-, voortplantings- en foerageergebieden is nodig om te voorkomen dat soorten die mogelijk nu nog in relatief grote aantallen voorkomen, op termijn in hun voortbestaan worden bedreigd. Wij wijzen op het Verdrag van Bern, waarin is bepaald dat alle in het wild voorkomen diersoorten een natuurlijk erfgoed vormen en dat het van belang is dit natuurlijk erfgoed te beschermen. Tevens is in dit Verdrag als uitgangspunt vermeld dat het in stand houden van de natuurlijke leefmilieus een van de wezenlijke bestanddelen is van de bescherming en het behoud van alle in het wild voorkomende diersoorten. Niet voor niets is in artikel 1 van dit Verdrag bepaald dat moet worden gezorgd voor de instandhouding van de in het wild voorkomen diersoorten en de daarbij behorende natuurlijke leefmilieus. Dit betekent dat Nederland op grond van het Verdrag van Bern verplicht is om van alle overige soorten niet alleen de dieren zelf te beschermen, maar ook hun leefomgeving.

Daarnaast is een verbod op het vernietigen van rust- en voortplantingsplaatsen en foerageergebieden nodig om te voorkomen dat de voortplantings- en rustplaatsen van soorten bedoeld in artikel 3.5 en 3.10 worden vernield. De meeste mensen zijn namelijk niet bekend met de soorten genoemd in de bijlagen van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn.

In artikel 3.11, derde lid wordt aan GS de mogelijkheid geboden om een ontheffing te verlenen van het verbod uit het eerste lid. Daarbij wordt artikel 3.8 van toepassing verklaard, met uitzondering van het vijfde lid, onderdelen a en c. Dat betekent dat er bij het verlenen van ontheffing voor het doden van zoogdieren, reptielen of amfibieën niet hoeft te worden gekeken of er andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en er tevens niet hoeft te worden nagegaan of de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort wel wordt gewaarborgd. En of de maatregel wel aannemelijk effectief is. Dat is onacceptabel. Het gaat hier om beschermde soorten. Het verlenen van een ontheffing mag in dat geval uiteraard niet leiden tot het (lokaal) uitroeien van de betreffende soort. Bovendien is het onacceptabel dat er direct naar een dodelijk middel mag worden gegrepen, terwijl er goede, minder ingrijpende maatregelen voorhanden zijn om hetzelfde resultaat te bereiken. In het derde lid moet de uitzondering die wordt gemaakt op artikel 3.8 worden geschrapt.

In artikel 3.11, derde lid wordt een aantal gronden toegevoegd op basis waarvan ontheffing kan worden verleend. Een van deze gronden is onderdeel b: het voorkomen van overlast door dieren. 'Overlast' is een vaag begrip en bovendien een subjectief begrip. Overlast zou dan ook nooit als argument mogen worden gebruikt voor de inzet van dodelijke middelen.

Met betrekking tot de vrijstelling die op grond van artikel 3.11, derde lid zou kunnen worden verleend door PS geldt hetzelfde als wij hebben vermeld onder artikel 3.3. Een vrijstelling is veel te algemeen. Iedereen kan daar gebruik van maken, waardoor controle en handhaving volstrekt onmogelijk worden gemaakt.

Artikel 3.12 (schadebestrijding grondgebruikers)

In artikel 3.12, tweede lid, wordt aan PS de mogelijkheid geboden om bij verordening toe te staan dat grondgebruikers verboden handelingen verrichten ten opzichte van bij het eerste lid aangewezen soorten. Daarbij is heel gedetailleerd aangegeven dat deze handelingen mogen worden verricht als deze nodig zijn 'ter voorkoming van in het lopende of het daarop volgende jaar dreigende schade binnen de grenzen van de WBE waarin de gronden zich bevinden'.

Allereerst is het ongewenst wanneer via een verordening elke grondgebruiker op voorhand toestemming krijgt om dieren te doden. Het is vervolgens aan de grondgebruiker om te beoordelen of aan de voorwaarden die zijn gesteld, wordt voldaan. Het is onmogelijk om het gebruik van deze verordening te controleren. Dat betekent dat met een dergelijke verordening uitsluitend toestemming zou kunnen worden verleend van de verboden bedoeld in artikel 3.1, vierde lid en 3.5, tweede lid, te weten het opzettelijk verontrusten.

Daarnaast zijn de voorwaarden waaronder dit is toegestaan veel te ruim geformuleerd. Het gaat om beschermde diersoorten, waardoor het noodzakelijk is dat verboden handelingen tot een strikte uitzondering worden beperkt en uitsluitend worden ingezet op een plaats en een tijd dat er daadwerkelijk sprake is van schade en niet, zoals het nu is geformuleerd volgend jaar en ergens anders. Het is volstrekt zinloos om nu dieren te doden als pas volgend jaar schade wordt verwacht op een perceel gelegen op enkele kilometers afstand. Dat is echter wel waar met dit artikel toestemming voor wordt verleend. Als er, ondanks het feit dat het gaat om een volstrekt oncontroleerbare situatie wanneer iedere grondgebruiker op voorhand toestemming krijgt, wel gekozen wordt voor het geven van toestemming voor ingrijpende maatregelen om schade te voorkomen of te beperken, dan moeten deze maatregelen worden genomen op de percelen waar op dat moment ook sprake is van dreigende schade. In het tweede lid zou dan ook moeten worden bepaald dat een grondgebruiker uitsluitend op percelen mag optreden waar op dat moment sprake is van dreigende belangrijke schade aan landbouwgewassen.

In artikel 3.12, tweede lid, wordt overigens in eerste instantie slechts gesproken over 'schade'. In het derde lid wordt dit nader toegelicht. Daaruit blijkt dat in het geval van vogels en soorten genoemd in de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bonn en Bern wordt bedoeld op belangrijke landbouwschade en dat dit ook betrekking heeft op 'bescherming van de fauna'. Voor andere soorten zoogdieren, reptielen en amfibieën kunnen PS in de verordening zelf aangeven om welke 'schade' het gaat. Dit is veel te ruim geformuleerd. Allereerst hebben individuele grondgebruikers geen inzicht in de fauna, laat staan dat zij kunnen beoordelen of er sprake is van 'schade aan fauna'. Bovendien wordt het voor de 'overige soorten' aan PS overgelaten om wat voor vormen van schade het gaat. Het gaat om diersoorten waar deze wet bescherming aan zou moeten bieden. Het kan dan niet zo zijn dat de provincies zelf allerlei definities van schade gaan hanteren, op grond waarvan grondgebruikers dieren mogen doden. Ook met het oog op controle en handhaving dient in dit geval voor alle soorten uitsluitend toestemming te kunnen worden verleend voor ingrijpende maatregelen als er sprake is van belangrijke landbouwschade.

Artikel 3.16 (aanwijzing)

Met artikel 3.16 wordt aan GS de mogelijkheid geboden om aan personen opdracht te geven om de stand van bepaalde diersoorten terug te brengen. In dit artikel ontbreken

de kaders waarbinnen de bedoelde opdracht kan worden gegeven. Aan een dergelijke ingrijpende opdracht dient een redelijk doel ten grondslag te liggen. Bovendien moet worden aangegeven dat GS daarbij alleen die middelen kunnen toestaan die zijn genoemd in de Beschikkingen bij de Benelux-Overeenkomst, zoals dat ook is bepaald voor ontheffingen in het kader van de artikelen 3.3, 3.4, 3.8, 3.10 en 3.11.

In artikel 3.16, eerste lid moet tevens worden toegevoegd 'als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is'.

Artikel 3.17 (invasieve exoten)

In artikel 3.17, eerste lid moet worden toegevoegd dat een dergelijke aanwijzing alleen plaatsvindt, nadat hierover deskundigen zijn geraadpleegd. Het begrip invasief zal veel beter moeten worden omschreven en er moet wetenschappelijk bewijs geleverd worden voor het feit dat een soort als invasief kan worden gekwalificeerd. Bovendien moet worden toegevoegd 'als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is'. Een dergelijke aanwijzing zou alleen kunnen worden verleend als het nog in redelijkheid mogelijk is om de stand tot nul te reduceren. Ook moet worden toegevoegd dat de minister in de betreffende aanwijzing bepaalt van welke middelen gebruik mag worden gemaakt en aan welke nadere voorwaarden moet worden voldaan.

Artikel 3.18 (jacht)

In de toelichting staat dat de bejaagbare soorten zijn aangewezen, omdat zij zich zouden lenen voor benutting, deze soorten algemeen voorkomen en jachtdruk kunnen verdragen en de jacht een belangrijk instrument kan zijn bij het voorkomen van schade en overlast.

Uiteraard kunnen de genoemde soorten worden 'benut', maar in dat geval heeft de jacht uitsluitend tot doel dat de jachthouder er plezier aan beleeft om uit de natuur te oogsten. Aangezien de plezierjacht geen algemeen maatschappelijk geaccepteerd belang is en in het wild levende dieren van ons allemaal zijn, kan dat geen argument zijn om jagers het recht te geven zich deze dieren toe te eigenen.

Daarnaast wijzen wij erop dat jacht helemaal niets met 'schadebestrijding' of 'populatiebeheer' te maken heeft. Een jager jaagt uitsluitend voor zijn eigen plezier op een moment dat het hem zelf uitkomt. Het is voor een individuele jager volstrekt niet te overzien wat het effect van zijn handelen is op de populatie van de betreffende diersoort. Het is overigens ook niet mogelijk om door middel van het doden van de genoemde diersoorten daadwerkelijk invloed te hebben op de aantallen, aangezien het gaat om soorten die zich in een gunstige staat van instandhouding bevinden en die zich makkelijk kunnen voortplanten. Deze soorten zijn allemaal goed in staat om zelfs grote verliezen te compenseren door extra aanwas. Juist als dergelijke soorten overlast veroorzaken, is jacht niet meer dan symptoombestrijding en levert het geen bijdrage aan een oplossing. Zie voorbeelden zoals muskusrat en grauwe gans.

Het bejaagbaar maken van de genoemde diersoorten zal dan ook niets bijdragen aan het beperken van schade of overlast. Zoals hiervoor al is aangegeven jaagt een jager voor zijn plezier en heeft hij er geen belang bij om de aantallen van de bejaagbare diersoorten significant terug te dringen, als hij daartoe al in staat zou zijn. Bovendien jaagt een jager wanneer het hem zelf uitkomt en op plaatsen die hij zelf wil. Hij heeft er geen belang bij om daarbij rekening te houden met de belangen van diegenen die mogelijk schade of overlast van de betreffende diersoorten ondervinden. Zo zal een

jager dieren bij voorkeur naar zich toelokken om ze te kunnen schieten en heeft hij er geen belang bij de dieren tijdens de jacht te verjagen, aangezien zijn jachtbuit daardoor zal worden beperkt.

Wij pleiten voor het schrappen van het hele begrip 'jacht'. In dat geval kan de hele paragraaf 3.5 worden geschrapt.

Als er toch een aantal diersoorten wordt aangewezen om te worden bejaagd, dan moeten in ieder geval soorten waarvan de staat van instandhouding ongunstig is of waarvan de aantallen de afgelopen jaren sterk zijn gedaald zoals haas en konijn van de lijst worden geschrapt.

Daarnaast gaat het niet aan om de jacht op trekkende diersoorten te openen, aangezien Nederland hiervoor een internationale verantwoordelijkheid draagt. Dat betekent dat in ieder geval de ganzen en eenden moeten worden geschrapt.

Met betrekking tot het wilde zwijn wijzen wij erop dat het gaat om relatief grote en weerbare dieren. Het doden van dergelijke dieren is dermate moeilijk en vergt de nodige deskundigheid en ervaring waardoor het openstellen van de jacht op deze soort voor iedere jachtaktehouder tot veel leed kan leiden. Hetzelfde geldt voor damhert, edelhert en ree.

Als de jachtparagraaf niet wordt geschrapt, dan moet er in ieder geval in deze wet een maximumtermijn worden verbonden aan jachtpachtcontracten. Door het schrappen van de maximumperiode worden toekomstige kopers van gronden ernstig in hun belangen geschaad. Wanneer zij namelijk grond kopen waarop een jachtpachtcontract rust dat voor onbepaalde tijd is afgesloten, dan kunnen zij een dergelijk contact mogelijk niet of alleen tegen hoge kosten openbreken.

Ook gewijzigde inzichten kunnen leiden tot het willen beëindigen van een jachtcontract.

Als de jachtparagraaf niet wordt geschrapt, dan moet in deze wet in ieder geval worden bepaald dat jacht niet is toegestaan in Natura 2000-gebieden. Bij de jacht gaat het om benutting ofwel plezierjacht. Een dergelijke verstorende hobby hoort niet thuis in gebieden waar rust behoort te heersen en waar natuurlijke processen volledig hun gang moeten kunnen gaan. Als er in een dergelijk gebied toch behoefte is aan ingrepen door de mens, dan kan daarvoor gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die de artikelen 3.3, 3.8, 3.10, 3.11, 3.16 en 3.17 bieden.

Artikel 3.19 (jachtregels)

In artikel 3.19, zesde lid, wordt gesteld dat bij AMvB een aantal met name genoemde regels **kunnen** worden gesteld over de uitoefening van de jacht. Het hoeft dus niet. Dat is ongewenst. De genoemde regels moeten minimaal worden vastgelegd in deze wet. Bovendien zouden hier nog een aantal bepalingen aan moeten worden toegevoegd, zoals het verbod om te jagen binnen de bebouwde kom en het verbod om te jagen voor zonsopkomst en na zonsondergang.

Artikel 3.20 (opening jacht)

In artikel 3.20, derde lid wordt alleen voor vogels de beperking gesteld dat de jacht niet zal worden geopend tijdens het broedseizoen en gedurende de trek. Deze beperking in tijd zou voor alle soorten moeten gelden. Bij de jacht op andere soorten dan vogels

worden vogels namelijk eveneens ernstig verstoord. Bovendien zouden ook zoogdieren tijdens hun voortplantingsseizoen met rust moeten worden gelaten.

Artikel 3.21 (afschotplan hoefdieren)

In artikel 3.21, eerste lid wordt gesteld dat de jacht op ree en damhert uitsluitend is toegestaan op grond van een afschotplan. Dit zou minimaal ook moeten gelden voor de jacht op edelhert en wild zwijn. Nu wordt in het vierde lid alleen gesteld dat bij AMvB **kan** worden bepaald dat een afschotplan ook verplicht is bij de jacht op andere soorten. De goedkeuring van het afschotplan moet worden aangemerkt als een besluit dat gepubliceerd dient te worden en waartegen bezwaar- en beroep mogelijk is.

Artikel 3.23 (middelen)

In artikel 3.23 staat dat bij het verlenen van een ontheffing of vrijstelling wordt bepaald welke middelen mogen worden gebruikt. In dit artikel, zowel in het eerste als in het tweede lid, zou moeten worden aangegeven dat in een ontheffing, aanwijzing of verordening uitsluitend de middelen mogen worden aangewezen zoals bedoeld in artikel 3.22.

Bovendien zouden in artikel 3.23 ook de artikelen 3.16 en 3.17 moeten worden genoemd, aangezien ook bij de eventuele bestrijding van dieren op grond van deze artikelen alleen gebruik zou mogen worden gemaakt van de middelen die op grond van de AMvB bedoeld in artikel 3.22 zijn aangewezen.

Artikel 3.25 (gebruik geweer)

In artikel 3.25, onderdeel d, is bepaald dat houders van een jachtakte het geweer onder andere mogen gebruiken voor het bestrijden van bij ministeriële regeling aangewezen verwilderde dieren en exoten. Dat betekent dat iedere jachthouder elk exemplaar van de aangewezen soorten in het veld mag doden, zonder enige beperkende voorwaarde. Dat is ongewenst, aangezien als gevolg van dit artikel een jager gerechtigd is om in alle situaties en gedurende alle dagen van het jaar een geladen en schietklaar geweer voor handen te hebben. Het is voor een handhaver onmogelijk om te controleren of jagers het geweer dan niet ook gebruiken voor verboden handelingen.

Artikel 3.32 (uitzetten dieren)

In artikel 3.32, derde lid, wordt aan GS de mogelijkheid geboden om ontheffing te verlenen van het verbod tot het uitzetten van dieren in de vrije natuur en op grond van artikel 3.32, vierde lid, wordt deze mogelijkheid aan de minister geboden. In dit artikel ontbreken echter de redenen op grond waarvan een dergelijke ontheffing zou kunnen worden verleend. Ook moet worden aangegeven onder welke voorwaarden dieren eventueel zouden kunnen worden uitgezet, waarbij zou moeten worden uitgegaan van de regels die zijn vastgesteld door de IUCN.

Artikel 3.33 (walvisjacht)

Op grond van artikel 3.33, eerste lid, bestaat de mogelijkheid dat er door de minister een vergunning wordt verleend voor de vangst van walvissen. Er bestaat echter geen enkele zinnige reden om vergunning te verlenen voor een dergelijke handeling. Dit artikel zou dan ook volledig uit deze wet moeten worden verwijderd.

Artikel 3.36 en 3.37 (bezit en handel)

Op grond van artikel 3.36 wordt de mogelijkheid geboden om via een AMvB regels te stellen aan het bezit van en de handel in vogels en soorten van de Habitatrichtlijn. En op grond van artikel 3.37 is het verboden om bij AMvB aangewezen invasieve exoten onder zich te hebben, te (ver)kopen etc. Het gaat hier dus in feite om zogenaamde negatieflijsten. Wij pleiten voor een positieflijst. Het zou in principe verboden moeten zijn om alle dieren behorende tot een in het wild levende soort (op wereldschaal en dus niet alleen Europese soorten) onder zich te hebben, te (ver)kopen etcetera, tenzij het gaat om een bij AMvB aangewezen soort. Alleen op deze manier wordt echt invulling gegeven aan preventie in het kader van het behoud van de biodiversiteit. Alleen op deze manier kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat allerlei ongewenste soorten in de vrije natuur terechtkomen als gevolg van ontsnapping of het loslaten van overtollige exemplaren en hoeft niet achteraf te worden opgetreden als deze dieren in de vrije natuur worden aangetroffen.

Artikel 5.3 (vergunningen en ontheffingen)

In artikel 5.3, eerste lid staat dat aan vergunningen of ontheffingen voorwaarden **kunnen** worden verbonden. In het tweede lid staat dat vergunningen en ontheffingen onder beperkingen **kunnen** worden verleend. In het derde lid staat dat vergunningen en ontheffingen aan een geldigheidsduur **kunnen** worden gebonden.

Dit is allemaal veel te vrijblijvend. In het eerste, tweede en derde lid moet het woord 'kunnen' worden vervangen door 'zullen'. Zonder nadere voorwaarden, beperkingen en een geldigheidsduur geven ontheffingen en vergunningen veel te veel vrijheid aan de gebruiker om naar eigen inzicht van deze ontheffingen of vergunningen gebruik te maken. Bovendien wordt de controle op het juiste gebruik vrijwel onmogelijk gemaakt. Voor wat betreft de geldigheidsduur merken wij op dat het bijzonder ongewenst is om een ontheffing voor onbepaalde tijd te verlenen. Na verloop van tijd kunnen situaties dermate veranderen dat de gronden onder de betreffende ontheffing of vergunning komen te vervallen. Het is noodzakelijk om een ontheffing of vergunning altijd voor een beperkte periode te verlenen, zodat er aan het eind van deze periode automatisch een evaluatiemoment ontstaat. Bovendien is het verlenen van onbepaalde ontheffingen en vergunningen strijdig met de internationale richtlijnen en verdragen.

In het Hoofdstuk over vergunningen en ontheffingen moet worden toegevoegd dat vergunningen of ontheffingen op een voor ieder kenbare manier moeten worden gepubliceerd. Op grond van de Awb is het verplicht om belanghebbenden in kennis te stellen van verleende vergunningen en ontheffingen. Wanneer deze besluiten bijvoorbeeld op het internet worden gepubliceerd, kan iedereen en dus ook de belanghebbenden er kennis van nemen. Bovendien bevordert dit de transparantie van de wet.

Artikel 8.1 (beroepsmogelijkheid)

In artikel 8.1, eerste lid is bepaald dat belanghebbenden beroep kunnen instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op deze manier vervalt de huidige mogelijkheid van hoger beroep. Dat betekent een beperking van de beroepsmogelijkheid voor belanghebbenden. Daarnaast betekent het feit dat alle zaken direct bij de Afdeling bestuursrechtspraak terechtkomen een enorme verhoging van de lastendruk bij dit rechtscollege. Op dit moment duurt het al gemiddeld een jaar voordat een zaak in hoger beroep wordt behandeld. De behandelingstermijn zal met deze wet

alleen nog maar sterk toenemen, hetgeen ongewenst is. In dit artikel zou de huidige methode van beroep bij de rechtbanken moeten worden voortgezet.

Artikel 10.7 (WABO)

Uit dit artikel blijkt dat de bestuursrechtelijke handhaving van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) van toepassing wordt verklaard op de Wet natuur. Het is voor de handhaving essentieel dat er voldoende gegevens beschikbaar zijn om bijvoorbeeld te kunnen beoordelen of de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar dreigt te komen. Het is daarom van groot belang dat onder andere afschotgegevens door de uitvoerders worden gemeld bij het bevoegde gezag en worden opgenomen in een geautomatiseerd systeem, zoals bedoeld in artikel 7.6 van de WABO. In dit systeem dat openbaar toegankelijk zou moeten zijn, dienen onder andere te worden opgenomen gegevens over diersoort, geslacht, datum van afschot en locatie van afschot.

Vanwege de handhaving is het eveneens essentieel dat alle verleende ontheffingen en vergunningen in het kader van deze wet worden vastgelegd in een voor iedereen toegankelijk geautomatiseerd bestand. Zie ook onze opmerking bij artikel 5.3.

Tot zover ons commentaar op het wetsvoorstel Natuur.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van ons commentaar, dan kunt u uiteraard altijd contact met ons opnemen.

Hoogachtend,

mw. A.P. de Jong, secretaris De Faunabescherming